

بررسی کارکردها و فراوانی ارتباط‌های غیر کلامی در رمان «چشم‌هایش» نوشته بزرگ علوی

دکتر عبدالله حسن زاده میرعلی * a.hasanzadeh@semnan.ac.ir

دانشیار دانشگاه سمنان

غزاله حیدری آبکنار

کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی

چکیده

رمان «چشم‌هایش» مطرح‌ترین اثر بزرگ علوی است که به شیوه‌ای واقع‌گرا به بیان معضلات اجتماعی و سیاسی می‌پردازد. علوی برای هرچه واقع‌گراتر نمودن داستان خود از عناصر ارتباطات غیرکلامی به صورت گسترده بهره برده است؛ بنابراین، در این مقاله کارکردهای رفتارها و ارتباطات غیرکلامی در داستان «چشم‌هایش» مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است. این تحقیق برآن است تا با روشی تحلیلی-توصیفی و دیدگاهی میان‌رشته‌ای نشان دهد که کاربرد مشخصه‌های ارتباطات غیرکلامی در این کتاب تا چه اندازه آگاهانه بوده و در پیشبرد داستان و بخشیدن زمینه سیاسی و اجتماعی به آن نقش داشته است. همچنین با بررسی فراوانی رفتارهای غیرکلامی رابطه میان بسامد رفتارهای غیرکلامی چشم و عنوان کتاب را آشکار سازد. این پژوهش نشان می‌دهد که علوی آگاهانه در جهت پیشبرد داستان و واقع‌گرا نمودن آن از ارتباطات غیرکلامی بهره برده است. دغدغه‌های سیاسی و اجتماعی نیز، که از ویژگی‌های داستان رئالیستی است، به‌واسطه برخی از عناصر ارتباط غیرکلامی نظیر عنصر محیط، توانسته است نمود بیشتری یابد. تعدادی از ویژگی‌های ارتباط غیرکلامی مانند «رفتارهای حرکتی» «پیرازبان» و «چشم» از بسامد بالایی برخوردارند که گستردگی کاربرد «چشم» به دلیل همخوانی با عنوان و موضوع داستان، قابل تأمل است.